

Економічне вчення Франсуа Кене

Підготувала:
Студентка 2 курсу, групи ЕП-1
Шевчук Ольга

- Франсуа Кене (1694-1774) – французький економіст, засновник школи фізіократів. Народився в селі Мере недалеко від Версаля. Восьмий з тринадцяти дітей в сім'ї селянина, який займався дрібною торгівлею. До одинадцяти років залишався неписьменним. У сімнадцять років поїхав до Парижа, де одночасно практикував в госпіталі і підробляв в граверній майстерні. Природний розум і наполегливість дозволили йому через шість років в 1718 році здати іспит та отримати звання лікаря і зайнятися лікарською практикою в містечку Мант.

У 1734 році вже отримавши популярність лікаря, Ф. Кене запропонував постійну роботу в якості медика герцога Віллеруа. У 1744 році отримав вчений ступінь доктора медицини, в 1749 році отримав пропозицію від маркізи Помпадур, а з 1752 року стало придворним лікарем при Людовіку XV. Король благоволив Франсуа Кене, зробив його дворянином і звертався до нього не інакше, як «мій мислитель».

Згодом Франсуа Кене починає захоплюватися ідеями, що виходять за рамки медицини. Спочатку він присвячує вільний час філософії, а потім цілком економічній науці. В 1756 р. він дає згоду взяти участь в підготовці «Енциклопедії» Дідро і Д'Аламбера, де він і опублікував свої основні економічні праці.

Основні роботи:

- «Населення» (1756),
- «Фермери», «Зерно»,
- «Податки» (1757),
- «Економічна таблиця" (1758),
- «Фізіократія» (1765-1767),
- «Загальні правила економічного управління сільськогосподарським державою» (1767).

Економічні погляди Франсуа Кене

- У творах Ф.Кене рішуче засуджуються погляди меркантилістів на економічні проблеми, що, по суті, було відображенням незадовільного становища сільського господарства, до якого призвів так званий кольбертизм часів короля Людовіка XIV .В них відбита його переконаність у необхідності переходу до фермерського господарства як основи вільного (ринкового) механізму господарювання на принципах повної свободи ціноутворення в країні та вивезення за кордон сільськогосподарської продукції.

□ Методологічною основою економічних досліджень Франсуа Кене стала розроблена ним концепція про «природний порядок». «Природний порядок» полягає в тому, що суспільство підпорядковується природним законам, які є універсальними і незаперечними, вічними і незмінними, встановленими Богом для щастя і блага людей. Основою «природного порядку» в суспільстві є визначення права власності та поваги до влади. Проте недостатньо знати про існування «природного порядку», розмірковував Кене, його необхідно пізнати, пристосуватись до нього, діяти за його вимогам, тому що він найвигідніший для людського роду. Кожна людина зуміє знайти найдоцільніший і вигідний для неї шлях, дотримуючись «природного порядку». Сутність його така, наголошував Кене, що приватний інтерес одного ніколи не може бути відокремленим від загального інтересу всіх, а це можливо тільки за повної свободи. «Світ рухається сам собою, — писав Кене, — варто тільки надати йому повну свободу».

Особливе місце в працях Франсуа Кене займає вчення про **ЧИСТИЙ ПРОДУКТ**, який тепер називають національним доходом. Чистий продукт – це надлишок вартості продукту, створеного у землеробстві, над витратами виробництва. Ф. Кене стверджував, що «надлишок продукту землі, який залишається після відрахування витрат, зумовлених працею, використаною на певну культуру, і тих витрат, які необхідні для застосування цієї культури, є чистий продукт, що створює дохід держави і землевласників, які придбали чи купили власність».

Вчення про чистий продукт ґрунтується на тому, що:

- примноження багатства відбувається лише у сільському господарстві, єдиній галузі, де вироблене багатство перевищує споживання. У жодній іншій галузі економіки нічого не створюється, сировинні матеріали сільського господарства лише переміщуються або переробляються;
- – землеробська праця є єдиною продуктивною працею. Усі інші види праці є корисними, однак – «безплідні», непродуктивні. Але створює чистий продукт не сама по собі праця, а земля, природа, які допомагають праці створювати багатство;
 - чистий продукт є даром природи, єдиною формою якого є рента, яку отримують власники землі. У цьому дослідженні фізіократи змішували поняття продукту як фізичної субстанції з категорією прибутку.

-
-
- Кене був одним з перших, хто спробував з'ясувати економічні основи **поділу суспільства на класи**. На його думку населення складається з трьох класів громадян: продуктивного, класу власників і безплідного класу. До продуктивного класу належать усі люди зайняті в сільському господарстві, до класу власників землевласники (включаючи короля і духовенство), до безплідного класу промисловці, торговці, фінансисти та працівники інших галузей.

-
-
- Франсуа Кене перший у економічній теорії досить глибоко обґрунтував положення про **капітал**. Якщо меркантилісти ототожнювали капітал, як правило, з грошми, то Ф.Кене вважав, що гроші є самі по собі безплідне багатство, яке нічого не виробляє. За його термінологією, сільськогосподарські знаряддя, будови, тварини і все те, що використовується у землеробстві протягом декількох виробничих циклів, є «початкові аванси» (за сучасною термінологією — основний капітал). Витрати на насіння, корми, оплату робітників та інше, які здійснюються протягом одного виробничого циклу, він відносив до «щорічних авансів» (за сучасною термінологією — оборотний капітал). Але заслуга Ф. Кене не лише в розподілі капіталу на основний та оборотний за його виробничою ознакою. Він зміг переконливо довести, що разом з оборотним у русі перебуває основний капітал.

Франсуа Кене висловив низку цікавих неординарних думок щодо **торгівлі**. Так, визнаючи, що торгівля є «безплідним заняттям», він одночас застерігав від помилкового враження, нібито завдяки загальній конкуренції вона стала шкідливою — «адже іноземні купці вивозять та отримують на своїй батьківщині ту винагороду, яку ми сплачуємо їм за надані нам послуги; таким чином, цією винагородою ми збагачуємо інші нації». Не погоджуючись з таким судженням, Ф.Кене твердив, що необхідна тільки «абсолютна свобода торгівлі» як умова її розширення, усунення монополії та скорочення торговельних витрат.

TABLEAU ECONOMIQUE.

Objets à considérer, 1.° Trois sortes de dépenses; 2.° leur source; 3.° leurs avances; 4.° leur distribution; 5.° leurs effets; 6.° leur reproduction; 7.° leurs rapports entr'elles; 8.° leurs rapports avec la population; 9.° avec l'agriculture; 10.° avec l'industrie; 11.° avec le commerce; 12.° avec la masse des richesses d'une Nation.

DEPENSES PRODUCTIVES relatives à l'Agriculture, &c	DEPENSES DU REVENU l'impôt prélevé, se partageant aux Dépenses productives & aux Dépenses stériles	DEPENSES STÉRILES relatives à l'industrie, &c
Avances annuelles pour produire un revenu de 600 ^{fr} font 600 ^{fr} 600 ^{fr} produisent net.....	Revenu annuel de 600 ^{fr}	Avances annuelles pour les Ouvrages des Dépenses stériles, sont 300 ^{fr}
Productions grossières annuelles		Ouvrages, &c
300 ^{fr} reproduisent net.....	300 ^{fr}	300 ^{fr}
50 ^{fr} reproduisent net.....	150 ^{fr}	150 ^{fr}
75 ^{fr} reproduisent net.....	75 ^{fr}	75 ^{fr}
37..10.. reproduisent net.....	37..10..	37..10..
18..15.. reproduisent net.....	18..15..	18..15..
9...7...6... reproduisent net.....	9...7...6...	9...7...6...
4..13...0.. reproduisent net.....	4..13...9.	4..13...9
2..6..10.. reproduisent net.....	2..6..10.	2..6..10
1...3...5.. reproduisent net.....	1...3...5.	1..3..5
0..11...8.. reproduisent net.....	0..11...8.	0..11...8
0...5...10.. reproduisent net.....	0...5...10.	0...5...10
0...2...11.. reproduisent net.....	0...2...11.	0...2...11
0...1...5.. reproduisent net.....	0...1...5.	0...1...5
&c.		

REPRODUIT TOTAL 600^{fr}. de revenu; de plus, les frais annuels de 600^{fr} et les intérêts des avances primitives du Laboureur, de 300^{fr}, que la terre restitue. Ainsi la reproduction est de 1500^{fr} compris le revenu de 600^{fr} qui est la base du calcul, abstraction faite de l'impôt prélevé, et des avances qu'exige sa reproduction annuelle, &c. Voyez l'Explication à la page suivante.

«Економічна таблиця»

- Звичайно, дослідження Ф. Кене були помітним внеском у розвиток економічної науки. Однак найбільшу славу принесла йому «Економічна таблиця» (1758 р.), зміст якої не зовсім сприйняли сучасники, але яка досі дивує економістів своєю глибиною і оригінальністю. В «Економічній таблиці» суспільство і прогрес відтворення суспільного продукту з'ясовані в цілісності та безперервному зростанні багатства нації.
- «Економічна таблиця» Франсуа Кене – це перший науковий аналіз суспільного відтворення. Ідеї цієї роботи твердять про необхідність додержання певних народногосподарських пропорцій в структурі економіки. Таблиця являє собою перші елементи макроекономічного дослідження.

-
- Зрозуміло, що методологія «Економічної таблиці» ґрунтується на теоретичних уявленнях Ф. Кене, згідно з якими нація складається з трьох основних суспільних класів, але, передусім, з продуктивного класу – зайнятого землеробством, здійснює затрати на обробіток землі й оплачує доходи власників землі. До цього класу він відніс усіх селян, фермерів і найманих працівників.
 - До класу власників Ф. Кене відносив короля, землевласників і духовенство. Він зазначав, що цей клас існує за рахунок чистого продукту від землеробства.
 - До безплідного класу вчений відніс усіх інших громадян, зайнятих поза землеробством. До цієї групи потрапили промисловці, ремісники, наймані робітники мануфактур, купці, дрібні торговці, слуги. Процес обміну між цими класами ґрунтується на землеробстві.
 - Окремі частини цієї теорії були викладені у згаданих вище працях, але докладне висвітлення здійснено в «Економічній таблиці». Саме тут Ф. Кене, насамперед, виділяє виробничі витрати на землеробство, пасовища, ліси, копальні, рибальство для відтворення багатства. «Безплідні витрати», за Ф. Кене, витрачаються на вироби ручної праці (помешкання, одяг, сплату грошового відсотка, торговельні витрати, імпорتنі товари і т. ін.).

-
- За допомогою такого типу розрахунків Ф. Кене розкрив процес виробництва і заміщення відповідних витрат, що здійснюються у суспільстві на базі продуктивності землеробства.
 - Більшість сучасників Ф. Кене не зрозуміли його «Економічної таблиці», а дехто вважав її знаменитою. Наприклад, Віктор Мірабо (1715—1789) захоплено казав: «Від часу виникнення світу були зроблені три відкриття. Перше з них, це – винайдення письма. Друге, це – винайдення грошей. Третє, це – «Економічна таблиця», яка є результатом перших двох винаходів і завершує їх».
 - Насправді це була лише спроба зобразити весь процес виробництва як процес відтворення в одній таблиці, яка фактично складається тільки з п'яти ліній, що зв'язують шість вихідних точок. «Ця спроба, – на думку К. Маркса, – зроблена у другій половині XVIII століття, в період дитинства політичної економії, була геніальною ідеєю, безперечно, найгеніальнішою з усіх, які тільки висунула до того часу політична економія». Навіть наведених оцінок достатньо, щоб визначити вагоме місце «Економічної таблиці» Ф. Кене в історії економічної теорії. До неї зверталися наступні покоління економістів, зокрема, дослідники економічних циклів, господарської кон'юнктури і процесів відтворення.

Дякую за увагу 😊